

“Banii Europei ne ajung doar pe sfert”

În biroul lui Sergiu Celac, din cadrul Centrului Național de Dezvoltare Durabilă, ne întâmpină aliniate câteva bibliorafturi care conțin, adunate, circa o mie de pagini. Acestea constituie baza Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă, o lucrare pe care România s-a angajat să o prezinte Comisiei Europene până la sfârșitul anului. Practic, documentul ar trebui să stea la baza elaborării politicilor de către viitoarele guverne ale României, indiferent de coloratura lor. Sergiu Celac, fost ministru de externe (1990), ambasador al României la Londra (1990-1996) și ambasador at large (1996-2000), și președinte al Institutului Român pentru Studii Internaționale (2001-2003) face parte din colectivul de redactare a Strategiei.

Sunteți aproape de a finaliza Strategia de Dezvoltare Durabilă a României. De unde știm că nu va rămâne într-un sertar ca și alte planuri abandonate din cauza priorităților de moment?

Eu nu m-aș fi înhămat la acest exercițiu dacă nu aveam certitudinea că va avea o finalitate. Elaborarea unei strategii naționale de dezvoltare durabilă este un angajament pe care ni l-am asumat în calitate de membru al Uniunii Europene. Și avem de raportat oficial o dată la 2 ani, la Comisia Europeană, despre stadiul îndeplinirii acestui angajament. Noi propunem ca raportarea să se facă asupra implementării în fiecare an și în fața Parlamentului României.

Să nu se întâmple la fel ca și cu aderarea - am bifat-o și am terminat-o.

Nu, pentru că avem obligația să raportăm asupra a ceea ce s-a făcut. Implementarea acestei strategii nu este la cheremul oricărei guvernări din România. Este o obligație de stat membru al Uniunii Europene, cu excepția cazului în care suntem dați afară sau ieșim noi din Uniunea Europeană. Deci strategia nu va muri.

De exemplu, ne sancționează dacă rămânem în urmă cu dezvoltarea infrastructurii, fiindcă nu suntem capabili să atragem fondurile pe care tot ei ni le pun la dispoziție?

Da, dar aici avem și o altă problemă, despre care se vorbește mai puțin: fondurile pe care le vom putea accesa din partea Uniunii Europene plus suplimentele bugetare din resurse proprii de la bugetul de stat și din bugetele locale acoperă între 25%-35% din necesar pentru următorii 7 ani.

Și restul?

Ei bine, despre asta se vorbește foarte puțin și de aceea am așteptat ocazia acestui interviu ca să vă spun o indiscreție. Pentru completare există trei posibilități la care putem să ne gândim. Prima: mărirea îndatoririi externe. Aici mai avem o marjă, mai ales la datoria publică. În cazul României, această datorie este foarte mică, deci putem să ajungem la 60% din PIB grad de îndatorare. Dar și asta comportă niște riscuri. A doua cale este, mai ales pentru utilități, acordarea unor concesiuni în condiții competitive cu cele similare din alte țări.

Dar piața de capital, mai ales în urma turbulențelor pe piețele financiare internaționale, va fi din ce în ce mai strânsă, iar condițiile de creditare vor fi tot mai grele. Factorul de risc, ratingurile vor conta foarte tare și probabil că printre victime vor fi economiile emergente care nu dispun de resurse de hidrocarburi și materii prime semnificative. Ca să pui mâna pe banii aceștia trebuie să fii competitiv prin ofertă. Adică să faci să vină aici capitalurile pentru că aici vor reuși să câștige mai mult. Deci, să putem oferi concesiuni în condiții mai avantajoase în România decât în altă parte.

Este și asta o cale de acoperire a deficitului de capital investițional de care avem nevoie ca să ajungem la nivelul angajamentelor de stat membru. Și a treia cale este dezvoltarea parteneriatelor public-private. Iar aici, din păcate, suntem întârziați cu adoptarea unei legislații prietenoase. Vedeți că avem deficit de finanțare în multe domenii și trebuie ca viitorul guvern să dovedească imaginație și creativitate pentru a atrage resursele necesare îndeplinirii angajamentelor noastre.

Care ar fi domeniile-cheie?

Unul ar fi infrastructura, inclusiv cea de mediu - aducțiuni de apă potabilă, prelucrarea apelor uzate, depoluare, conversia și valorificarea deșeurilor. Apoi este capitolul energie. Și aici mă refer în special la găsirea unor surse noi și regenerabile de energie. Aici este de fapt marea rezervă a României, în reducerea intensității energetice și în eficiența energetică.

Aceasta e cea mai mare rezervă, și nu gazul din Rusia?

Da, iar marja de câștig pe care o avem aici este uriașă.

Sunt bani mulți, pare enorm pentru România, dar nu e de ajuns ca să ne îndeplinim obligațiile asumate prin tratatul de aderare

Liderii de partide să ne spună de unde vor găsi fondurile

Știți ce faceți dumneavoastră în momentul acesta? Distrugeți un mit popular, fiindcă toată lumea crede că miliardele de euro pe care UE ni le-ar putea da în următorii ani ne vor ajunge să ne rezolvăm problemele.

Sunt bani mulți, pare enorm pentru România, dar nu e de ajuns ca să ne îndeplinim obligațiile asumate prin tratatul de aderare.

Au venit la instituția dumneavoastră lideri de partide, care fac acum programele și promisiunile electorale, să vă ceară părerea?

Eu vorbesc în calitate de băiat cu pixul. Și pentru că v-am dat și niște cifre, fie și aproximative, sper ca ceea ce publicați dumneavoastră să fie un stimulent suplimentar ca în perioada preelectorală partidele politice, care vin cu programe ale viitoarei guvernări, să găsească și mijloacele de finanțare. Să spună: ne propunem asta și iată de unde ne vor veni banii.

Dar toată lumea invocă aceste 23 de miliarde de euro. De aici se fac promisiunile. Și acum veniți dumneavoastră și spuneți că asta e doar o felie din necesar...

Exact. Vă dau un exemplu concret, în materie de apă potabilă. Ne propunem ca toți locuitorii din satele și orașele României să aibă acces la apă cu un conținut de microorganisme și substanțe chimice la standarde europene, plus canalizare, plus tratarea apelor uzate și reziduale și redarea în circuit a apei cât mai curate, în râuri și lacuri. Ei bine, pentru toate acestea, din fonduri europene plus bugetul de stat și bugetele locale sunt prevăzuți circa 3,27 miliarde de euro până în 2013.

Bani mulți!

Da, dar calculele arată că pentru rezolvarea acestei probleme la nivelul standardului european este nevoie de o investiție de 19 miliarde euro. Deci, de unde luăm încă vreo 15 miliarde și ceva de euro?

Poate o vor spune liderii de partide acum, în campania electorală.

Să ne spună! Noi, cu mintea noastră puțină, cu colegii economiști și savanți, am ajuns la concluzia că sunt aceste trei izvoare: îndatorarea externă, concesiuni în condiții competitive și parteneriat public-privat.

„Totul s-a schimbat la Marea Neagră“

Sunt o persoană implicată în problematica Mării Negre de mulți ani. În '97 după ce mi-am încheiat misiunea la Londra, am fost într-o misiune specială în zona Mării Negre și Asiei Centrale. M-am întâlnit cu toți miniștrii de externe din aceste țări. A rezultat un raport identificând interesele României și modul în care ele pot fi promovate.

Evenimentele din august 2008 schimbă însă tabloul. Este o situație nouă care necesită răspunsuri noi și trebuie să învățăm să navigăm în ape tulburi. În bazinul Mării Negre se află două categorii de țări. Sunt unele care își văd viitorul în legătură cu valorile comunității europene și atlantice.

Și există alte țări care, din motive pe care nu le chestionăm pentru că sunt țări la fel de suverane, își văd viitorul altfel. Aceasta este o realitate. Nu e vorba despre un nou război rece, dar există niște viziuni diferite asupra viitorului și trebuie să găsim modalitățile de conviețuire, dacă se poate reciproc avantajoase. Abia atunci vom putea avea o viziune strategică coerentă bazată pe ceea ce aș numi interes european comun.

România, țară cu o economie imprevizibilă

Ne vor afecta noile turbulențe și pe piețele financiare?

În mod sigur criza financiară se va reflecta în economia reală.

Cineva spunea că nu e o problemă, cumpărăm case ieftine în America!

E o sugestie doar pentru cei care dispun de cel puțin 50.000 de euro sau 80.000 de dolari în acest scop. Nu vreau să comentez... Numai că aceasta nu rezolvă problemele României. Care sunt economice, sociale și ecologice în măsură egală. Există această sfântă treime a dezvoltării.

Dacă neglijezi partea economică nu ai cu ce finanța mediul. Dacă finanțezi mediul și neglijezi partea socială, e explozie socială. Undeva trebuie găsit un echilibru. Adevărul este că România consumă mai mult decât produce, iar ceea ce consumă este prost și neeconomic.

Dar avem o creștere spectaculoasă!

Am citit un foarte recent studiu al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Acolo sunt categorisite trei grupe de țări din aria de operare a BERD. Sunt țările care au resimțit deja efectele turbulențelor. Și asta se referă la țările baltice și la unele țări din zona balcanică.

Există țări, din a doua categorie, care dispun de resurse valorificabile, în special hidrocarburi. Și există țări care desfid legea gravitației, care în ciuda unei conjuncturi merg în sus când ar trebui

să se ducă în jos. Și nimeni nu identifică în modul de dezvoltare a acestor țări, pe termen scurt și mediu, pericole reale de prăbușire. Și una dintre aceste țări e România. Asta spune Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

Dar nici ei nu pot să prevadă ce se va întâmpla?

Nimeni nu poate. Deși s-au luat multe Premii Nobel, știința economică este încă în bună măsură ghicit în cafea. Probabil cel mai bun exemplu este al celui mai mare crah financiar înaintea celui de acum, de acum vreo opt-nouă ani cu banca de investiții pe termen lung, care a fost creată în Statele Unite de trei câștigători ai Premiului Nobel pentru economie. Și care s-a prăbușit îngrozitor. Deși avea niște formule de modelare matematică pe care ei le considerau imbatabile.

“Adevărul este că România consumă mai mult decât produce, iar ceea ce consumă este prost și neeconomic.” - Sergiu Celac, diplomat

Este momentul reconsiderării sistemului internațional

1. Miza mai largă a Mării Negre. În privința Mării Negre, soluțiile vechi nu se mai aplică. Care sunt cele noi? Încă nu știu. Pe 10-11 octombrie voi participa la reuniunea Black Sea Task Force, la Ankara, împreună cu colegii turci, cu reprezentanți ai gândirii academice și analiști politici de elită din mai toate țările zonei Mării Negre, dar și din Statele Unite și Uniunea Europeană. Pe 17 octombrie, Parlamentul European organizează o dezbatere exclusivă pe viitorul Mării Negre.

Vom vedea ce va ieși. Oricum, pentru a avea o viziune realistă, Marea Neagră trebuie legată de Marea Caspică și Asia Centrală. Acolo sunt hidrocarburi, uraniu, minerale utile, bumbac și acolo sunt piețe de câteva zeci de milioane de oameni.

2. Politicile europene. În Europa, din diferite motive, ultimii doi, trei ani indică o tendință deloc salutară de renaționalizare a politicilor. Am asistat la o seamă de înțelegeri separate făcute de unele țări importante din Uniunea Europeană, care cu greu pot fi încadrate în conceptul de interes comun.

Este semnificativ în această privință că directorul Agenției Internaționale pentru Energie, un japonez, (n.r. - Nabuo Tanaka), a atras atenția Uniunii Europene că dacă nu vorbește într-un glas va pierde. Și aici e vorba nu numai de energie, dar și de poziția în negocierile rundei a doua la Organizația Mondială a Comerțului, de schimbările climatice, de ce urmează după Kyoto.

3 .Totul trebuie regândit. Noi trăim cu sistemul financiar care s-a construit la Bretton Woods la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Noi trăim cu o Cartă ONU care a fost făcută de învingătorii din cel de-al Doilea Război Mondial. Dar între timp s-a mai consumat un război. Avem alt tablou.

Ne aflăm într-un moment de reflecție și recreire. Din acest punct de vedere, ca sfidare intelectuală, pentru oameni care au o aplecare spre creativitate în marea politică este un moment paradiziac! Totul este de regândit în momentul de față.

Interviu realizat de Ovidiu Nahoi

Adevărul, 30 septembrie 2008

Sursa: <http://www.adevarul.ro/articole/banii-europei-ne-ajung-doar-pe-sfert.html>